Hatodik évfolyam. 48. szám. 47. szám.

SZÉKELY-UDVARHELY

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMIVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP.

UDVARHELYVÁRMEGYE HIVATALOS LAPJA, AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRJEGYZŐK EGYLETE, AZ UDVARHELYMEGYEI ÁLTALÁNOS TANÍTÓEGYESÜLET ÉS AZ UDVARHELYMEGYEI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
egész évre . . . . . 8 korona.
fél évre . . . . . 4 „
negyed évre . . . . 2 „
Külföldre egész évre 12 „
Egyházi, tanitói, gazdasági egyleti tagok, a köz. célú járóknak egész évre 6 kor., a tanitó-egylet tagjainak köhz. és körjegyzőinek 5 kor.
— Egy példány ára 16 fillér. —
Megjelen hetenkint egyszer: vasárnap.

Hirdetési dij: egy szó 4 fillér, azonban legalább 20 fillér. — Nagyobb hirdetések □cm-ként 6 fillér, többszöri közlésnél 4 fillérért közöltetnek. — Nyilt-tér sora 1 kor. Hirdetés és nyilt-tér dija előre fizetendő.

Szerkesztőség és kiadóhivatal BETEGH PÁL könyvkereskedése, könyvnyomtató és könyvkötő üzlete (Kossuth-utcza), hova minden a lapot érintő közlemények, előfizetések és hirdetések intézendők.
— Kéziratok nem adatnak vissza. —

Hivatali nyelvrontás.*

Visszhang egy közelebbi vezércikkelyre.

(D.) Az uj polgári törvénykönyv tervezetének elkészültéről méltán örvendezve ira a Székely-Udvarhely 45-ik számában Kovács dr ügyvéd kelló melegséggel s gyakorló jogász lélére csaknem hibátlan magyarossággal. E tervezetnek törvénynyé válása s életbeléptetése által megy teljesedésbe tulajdonképpen az 1848. évi Unió-törvény. A nehéz körülmények 48—49 évig akadályozák e várva-várt nemzeti magzat megszületését.

Jó, hogy megjött! Vajha minden párt szivére venné e teljes erővel — apró kérdésekkel az időt nem töltve — arra törekednék, hogy e magzatot még a most együtt ülő országgyűlés megkeresztelje s törvény néven pályázára bocsássa minden áron!..

A néhaivá válandó osztrák polg. törvény tisztán tudományos szempontból itélve, minden jogász előtt jeles mü. A baj az vala, hogy nem a magyar viszonyokból származott 100 év előtt, nem azokra vala alkalmazva s nem a magyar jogi élet kifolyása.

Ez azonban most más oldalról nézem az eredményeket.

E törvénynek magyar fordítása s az ez és társai által megtermettett törvénykezési és közigazgatási nyelvezet és irály valóságad megmételyezte a magyar nyelvet és irályt ezen az oldalon, ugy hogy a jogász s általában a hivatali kar legnagyobb részének, tehát a magyar államnak a magyar nyelve egészen más, mint az irodalmi és társadalmi magyar nyelv. Tele van az magyar németességgel, a névragozás, igeragozás, szoalkotás, mondatfűzés elleni szarvas és fülsértő hibákkal s kihatott már a falusbirákra és általában magára a népre is, melynek földebül Kolcsey, Vörösmarty, Eötvös, Kossuth, Arany, Petőfi s tanaik bámulatos előfává nevelték volt nyelvünket már akkor is, mikor ezek a fordítások, mint egy jégverés, meglepték.

Kihatott ez a romlás még a középiskolai tanári kar és a néptanitók nagy részére is.

A 60-os éveknek elején — mondjuk közepén — a főváros egyetemen az előadások addigi német nyelve helyébe a magyar lépett. A sok jogakadémia főleg a protestáns iskolákban megnyilt s Kolozsváron a királyi akadémia is. Magyar tankönyv nem volt. Hirtelen a németnyelv szokott tanárok adni kezdették ki a részint eredeti, részint fordított munkákat, melyek eláraszták az országot. E könyvek magyar nyelve a hitetlenségig rossz s csaknem érthetellen volt.

Olvasd meg Kautcz Gyula nemzetgazdasági, Konek Sándor egyházjogi, Récsi Emil közjogi munkáinak akkori kiadását és hidegrázást kaphatsz tőlük.

Az erdélyi jogéletnek egy nagy tudományu irója akadt Dósa Elekben. Felette nagyon kellett sietnie a kiadásokkal, mert az alkotmány biztos visszakapásában és állandósulásában csaknem mindenki kételkedett. E nagy jogásznak nem volt ideje sem a nyelv szabályaira, sem az irályra kellő figyelmet forditani. Gyorsan követte egyik munkája a másikat. Ifjuság és közélet emberei kezében ezek imádságos könyvek lettek nemcsak a lényegre, hanem a nyelvre és irályra nézve is akkor, mikor br. Kemény Zsigmond Pesti Naplója az ő, Deák, Falk Miksa, Horváth Boldizsár, Bónis Samu s más jelesek tollából mintaszerű magyarsággal hozta a tolvajnak czikkeket. De ezek nem birták ellensulyozni a rossz magyar nyelvü tankönyvek rontását.

Évtizedeken keresztül felette sokat javult a jogi irodalom nyelve, de ma is távol áll attól, mely az irodalom nyelve.

A két első országyűlés nagy gondot fordított a törvények nyelvének magyarosságára s főleg Bartosi, Horváth, gr. Mikó és br. Kemény munkatársai a hivatalos nyelvére is. Azon innen mintha meghágyadt volna ez a gond és figyelem, pedig kuriai és táblai főnökök és birák között többen voltak, kik éppen oly nagy figyelemmel voltak a kiadványok nyelvi hibáiban voltára éjjeli megfeszített munkával is, mint a napi lapok és könyvek nyomdai javitói

Mindezek mellett is sok a hiba a mai hivatalos nyelvben. Olvass át nehány itéletet több birósággal, nehány alispáni, vagy főjegyzői jelentést talán valamennyi megyéből, több jelentest ügyvédi és iparkamarától, avagy bármely oldalról több hivatalos hirdetményt s meggyőződol. A tanári testületek, falusi és városi előljárságok is ezen felsőbb nyomokon szokták meg a járást. Szomoru dolog.

Ugy tetszik nekem, hogy magyarosság dolgában az uj büntető perrend is messze hátramarad a büntető törvénytől, de meg világosság és érthetőség tekintetében is.

A fennalló o. p. t. kevés kivétellel érthető és világos. A rossz fordítás okoz sok bajt. E törvény érdemében szó és betű szerint kell azt magyarázni és értelmezni. Ez okból a sok rendeleti tanuló ifjuságnak s talán az előadó tanárnak is a szöveghez kellett és kell ragaszkodni a nyelvi szabályokra való tekintet nélkül s annak a szavai szerint fogalmaz a bírói és ügyvédi kar nagyrésze. Az ebben előforduló sok *vagi, erei, hozi, közi, bani, beni, toli, töli* stb. hibás alkotásu mellékneve hemzseg a mai iratokban, pedig a falusi iskolas gyermeknek is tudni a latinnyelv országos uralma idején. De azért olvasd el az Északamerikában lett utazásáról irt munkája 1833-iki evig, vagy 1835-iki második kiadását, mely a Széchenyi gróf véghetetlen rossz magyarsággal irt Hitelével csaknem egyszerre gyujtotta meg a magyar előtt mindazon intézmények létesitésére nézve a csaknem vakitó fényü fáklyát, melyek ma meg vannak már. E könyvnek nyelve nehány elavult szó kivételével ma, 70 év multán is szabatosan magyar. Ennek a nyelve szerint is nem minisztere*ket*, főispán*nak*, tanár*nak* stb. kell és lehet valakit magyarul kinevezni, vagy megválasztani, hanem miniszter*nek*, főispán*nak*, tanár*nak*, tudván, hogy a *vá, vé* rag cs l é n y e g e s átváltozás kifejezésére való, mint pl. hamu*vá* égett, por*rá* lett, a bor viz*zé* változott, a gázt folyadé*kká* süritik, vér viz*zé* nem változik stb. A mai hivatalos lapnak közleményei legnagyobb része is merénylet a magyar nyelv ellen. F. S. szerint sem lehet senkinek semmit t u d o m á s á r a h o z n i, a rosszlatin nyelvérzék s a nyelvtan is megmondván mindenkinek, hogy az első személyü t u d o m igéből nem szabad *ám, és* képzővel lőnevet csinálni, pláne a harmadik személyü igetőből. Ilyen a v a l l o m á s v a l l á s helyett. A szabatos magyarságu jogi nyelv érdekében Verbőczi forditását maga az akadémia eszközölte. A czéltól eltértek azóta nagyon, figyelmetlenségből.

A papság a biblia s az egyházi irodalom nyelvén ir és beszél. Az összes tisztviselői kar a törvények, a jogi és politikai irodalom és a hivatalos felsőbb rendeletek nyelvén. Önkéntelenül is ahoz ragaszkodik, egyébre nem igen figyelve. Nem lehet hidegen nézni, hogy foglalkozás szerint külön-külön haladjon tovább a nyelv fejlődése, mert az egységes, szent és oszthatatlan kell hogy maradjon romlattanul a hibátlan szépirodalom vezérlete alatt. Tessék mindenkinek ahoz alkalmazkodni s nem rontani el a nép nyelvét és nyelvérzékét meggondolatlan, sokszor érthetetlen, hibás kifejezésekkel, szóalkotásokkal, nehézkes mondatfűzessel stb.

Kitesnyésgem érzétében s jámeredtem felette szük korlátai között csupán nyelvcsomók unoszolására merészelem az urak figyelmét az uj törvénykönyv s a hivatalos nyelv magyarosságára kérni.

A polgári perrendtartás reformja. Befejezéshez közelg az általános és egységes polgári perrendtartás reformja, mely az összes forumok előtt a szóbeliség és közvetlenség alapjára van fektetve. Az uj perrendtartás a mostani sommás eljárás kiütnek bevalt rendszere nyomán haladó. A nagy mü, a perjogi törvényjavaslat, már majdnem egészen készen van, csak a valasztott biróság előtti eljárás és a holtta nyilvánitási eljárás, melyek kivételes szempontok alá tartoznak, hiányzanak még e perjogi kodex egészéből. Ezeken a részeken,

* A felvetett kérdés nagy volttánál fogva, kivánatosnak tartjuk, hogy e czikkelyt a t. laptársak átvegyék, vagy legalább ugyrégiben megemlitsék. Szerk.

A „SZÉKELY-UDVARHELY" TÁRCZÁJA.

„Firtos lova".

Regénytöredék.

(A „Székely-Udvarhely" eredeti tárczája).

— Irta: *Péter Samu.* —

Sötét éj van. A nyájas arczulatu hold szelid fényével emelkedik föl az erdélyi bérczek felhőkkel koszoruzott tetői mögül s szinte azon örömet olvashatjuk le arczáról, hogy ujjal gyönyörködtetheti magát eme mesés, vadregényes tájék szemelésében. A felhők mint egy ellenségei szakhamar utánna nyomulnak és a hévesen ragyogó szemeket alni kezdették ki a részint eredeti, részint forditott munkákat, melyek eláraszták az országot. E könyvek magyar nyelve a hitetlenségig rossz s csaknem érthetellen volt.

Hol a Firtos pataka két felé szakitja a völgyet és átszeli a folvezető keskeny utat, lennt az erdők alatt egy felnyergelt paripa enyhíti szomját a forrás hős vizében. Lovasa, kiben egyiet tájtok a rhabodnaok korabeli armálisokat, mély gondolatokba merülve várakozik szomjat enyhitő lovára. Lova most elhagyja az utat és figyelmeztetni látszik fiatal gazdáját, a ki meg most is gondolataival elfoglalva néz alá a csaczka habokra. A cserjék közül előtörő neszre, honnan egy éjjeli madár repült föl, fölemeli fejét s nyereghe szállva, tovanyargal és csakhamar eltünik az erdőn vezető keskeny uton. A táj ujból csendes és elhagyatott. Kevés idő multva már a sziklai cserjék közt látjuk előbukkanni, sebesen ügetve a várfalak irányában, melyet elérve meresz, bizons járásu lovával, megáll a felső szikláparkanyon, hol leszálva lovával, megköti azt egy tölgy fához. Az erdőben, hova föl jutni pillanat müve volt, halászott lával és halkan beszélgettek. A hold még teljes czüstjében ragyogott.

— Hogy jövel ily korán Elemér — kérdé most a szőke angyal, aggodalmasan tekintve az ifju napbarnitott arczára. Atyám, ki minket és szerelmünket üldözi, még nem pihent el s felek, hogy utunkban akadályozni fog, de én kész vagyok a halálra, csak oda is veled mehessek és megszabadulhassak szülői házamtól, mely szerelmünk óta gyötrelmemre vált. Szóit lia és zokogva borult az ifju vállára.

— Tegyen bármit atyád edesem — mondá Elemér a meggyőződés hangján, együtt fogunk bujdosni tőled s berczektől, vagy alászállani a mély sirba, hol oly édes lesz együt pihenünk.

A hold, mely eddig örömmel nézte a szerelmeseket, a fellegekkel ujból viadalra kelt, de legyőzetve, fényei veszíti s a tájra nyomaszró sötétség ült. Elsötétült ezzel a szerelmesek boldogsága is, mert a menekülés sem lesztek, azt megmutatom — szólt és dühöngve eltávozott.

Hol a Firtos pataka két felé szakitja a völgyet és átszeli a folvezető keskeny utat, lennt az erdők alatt egy felnyergelt paripa enyhíti szomját a forrás hős vizében. Lovasa, kiben egyiet tájtok a rhabodnaok korabeli armálisokat, mély gondolatokba merülve várakozik szomjat enyhitő lovára. Lova most elhagyja az utat és figyelmeztetni látszik fiatal gazdáját, a ki meg most is gondolataival elfoglalva néz alá a csaczka habokra. A cserjék közül előtörő nesznr, honnan egy éjjeli madár repült föl, fölemeli fejét s nyereghe szállva, tovanyargal és csakhamar eltünik az erdőn vezető keskeny uton. A táj ujból csendes és elhagyatott. Kevés idő multva már a sziklai cserjék közt látjuk előbukkanni, sebesen ügetve a várfalak irányában, melyet elérve meresz, bizons járásu lovával, megáll a felső szikláparkanyon, hol leszálva lovával, megköti azt egy tölgy fához. Az erdőben, hova föl jutni pillanat müve volt, halászott lával és halkan beszélgettek. A hold még teljes czüstjében ragyogott.

— Hogy jövel ily korán Elemér — kérdé most a szőke angyal, aggodalmasan tekintve az ifju napbarnitott arczára. Atyám, ki minket és szerelmünket üldözi, még nem pihent el s felek, hogy utunkban akadályozni fog, de én kész vagyok a halálra, csak oda is veled mehessek és megszabadulhassak szülői házamtól, mely szerelmünk óta gyötrelmemre vált. Szóit lia és zokogva borult az ifju vállára.

— Tegyen bármit atyád edesem — mondá Elemér a meggyőződés hangján, együtt fogunk bujdosni tőled s berczektől, vagy alászállani a mély sirba, hol oly édes lesz együt pihenünk.

A hold, mely eddig örömmel nézte a szerelmeseket, a fellegekkel ujból viadalra kelt, de legyőzetve, fényei veszíti s a tájra nyomaszró sötétség ült. Elsötétült ezzel a szerelmesek boldogsága is, mert a menekülés utolsó pillanatában, mikor Elemér lovára segítette lát és a sziklaparkány mentében tova szaguldott, a sötét falak mögül a vár kapuja felől előtérem lia atyja csatlosai elen, ujjat alva a menekülőknek. Mint Cherub állott ott szikrázó szemekkel, szült arczczal, verszomjasan, fegyverrel kezében. Szitkozódó kiáltásait nem hallották, dühöd tajtekzó arczát már nem látták; mert midőn látta Elemér, hogy tervük nem sikerül, hogy a szülői filtakozás most már fegyverrel állta utját, kedvesét szorosan magához ölelve és bucsucsókot nyomva az eszmételen leány ajkaira, a végső pillanatban lova zablajat balra rántotta és alá ugratott a mélységbe. Lova fönnakadt a kiálló galyakra, ók pedig egymás karjai közt közös sirjukat lelek a kis csermely partján, mely minden belége hajló kis virágnak elmeséli e két szív történetét.

A hold most is ott kél és nyugszik. Annyi szazad óta hasonló szomoru jelenetek tanuja nem volt. Nem gyönyörködhetik másban most, csak az ifjak romboló hatalmában, mely még romjait is eltünteté e szomoru falaknak. Utjat egykedvüen folytatja, csak nehanéva vet futó pillantást az erdő alján csillogó pásztortüzekre. A kis csermely is megvan még és ugyanazon medernben csörgedez, hol századokkal ezelőtt, folyása most is vidám és üde, mint akkor. Eltünt minden, mi e szomoru történetre emlékoztethetne. Csak a késő szazadokbl a vár helyébe épitett kolostor romjai vannak meg és a meredeky erdőnek boritott oldalon egy alá zuhanó lóhez hasonló kopár szikla, melyről a nép most idős jósol.

Eltünt minden, kihalt a nép, mely e sziklához e mondát füzé, csak egy agg szekely ember él még, ki a hagyományos mondát csak egyedül regéli az ifjabb nemzedéknek, mely hallva e regét, csodálkozik, hogy régen az emberek mily igazán tudtak szerotni.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundatia pentru Scoală - BCU Cluj-Napoca.

valamint az egész terjedelmes törvényjavaslaton most dolgoznak szakadatlanul, mivel januárra teljesen be akarják fejezni a munkát. Ezt a törvényjavaslatot, melyet dr Plósz Sándor igazságügyminiszter, dr Térfy Gyula és dr Fodor Ármin törvényszéki bírák közreműködésével, maga dolgozott ki, ki fogják nyomtatni a polgári törvénykönyv imént megjelent előadói tervezetének példájára. Ezzel a javaslattal azután szintén foglalkoztatik az egész orszag közveleménye, mivel Plósz Sándor miniszter ennek a javaslatnak is nagyobb publicitást kíván szerezni. De egyébként sietni fognak, hogy a reg várt egységes peres eljárás törvényerőre emelkedjék.

Világnapló.

Veszi: Bakó Sámuel.

Elsőrangu társadalmi eseménye volt a hétnek az a nagyszabásu Vörösmarty-ünnepély, melyet a Kisfaludy-Társaság rendezett a nagy költő születésének századik évfordulója alkalmából. Két reszből állott az ünnepély; az egyik a Váczi-utcza 13. számu házat Jókai és Vörösmarty emléktáblát leplezték le, mert ebben a házban lakt meg Kisfaludy Károly s ebben náluná sokkal nagyobb tanítványa Vörösmarty Mihály. Itt Beöthy Zsolt mondott beszédet. A tulajdonképpeni nagy ünnepély azonban az Akadémia dísztermében volt s részt vett azon Szell Kálmán kormányválokat az elen az egesz kormány s a társadalom minden kiválósága. Beszedet mondtak Beöthy Zsolt, Berzeviczy Albert, Rákosi Jenő és Varga Gyula. Szavaltak Somló Sándor és Kozma Andor. Más kimagasló esemény a hétnek az az ünnepeltetés, melyben a burok agg államfeje Krüger részesult Párisban. Ölven év előtt Kossuth apánkat ünnepelték ugy Londonban az angolok; a hatvan éves jubileumot rosszul esik az a leikesedés, melylyel a francziak Krügert üdvözlik. Akkor is, most is egy leigázott nép szabadságáról volt szó, csakhogy most az angolok a bur nép elnyomói. Akkor pedig ők voltak a magyarok legfőbb szövetsége. — A kiválóbbak a héten az öntözés csatornák készítéséről szóló törvényjavaslattal végzett s megkezdette a költségvetés tárgyalását is. A költségvetési javaslatol Nemenyi Ambrus elnökol ajánlotta elfogadásra a szép szózatot, melyben a magyarok legfőbb oépparti képviselő volt. A költségvetési vita valószínuleg nem vegródik be ujévig s igy a kormány ideiglenes meghatalmazást kér a Háztól, hogy a költségvetes megszavazásig kormányolhasson. — Az orosz czár ajánlatogos hastifuzáról, melyről maig sem tudni, hogy nem mérgezés-e, már megemlékeztünk a mult héten s most csak azt mondhatjuk meg róla, hogy a czár allapota ma is aggasztó; sőt halálhirét is hallottuk, de ez mindenesetre megerősítésre szorul. — A belga hadsereg visszák azt a hirt, hogy az egyik czredben 20 anarkista katona szerezsuldt a szitek elleni szokat, de akarta gyikalni s ára szerencsére idejekorán megudták a kegyetlen tervet s a bünös katonakat példasan meg fogják büntetni. — Kinaban folyt a békealkudozás, de azert a háboru is igen. Dönto ütközetekről azonban szó sem lehet s az agyasi vesszőpárbaj vívumlua a csatatér mivar ellen. — Hogy ismetelve müveszeti eseményekre terjünk vissza, megnyitt a mücsarnokban a téli kiállitás és 600-nál több szobrászi-szebb kép és szobor hirdeti a magyar müvészet alfhanadását. A kiállitást Wlassics Gyula közoktatási miniszter nyitotta meg. — Ha pedig még azt is felemlítjük, hogy Stefánia királyi herczegnő és ferje Lonyai Elemér grof meg mindig Budapesten időznek, ugy azt is szomorú szívvel kell az évforduló alkalmával O Felsége a király pedig Gödöllőn vadász, e hét nagyobbnemenyével is beszámoltunk.

A székelyek kivándorlásáról.

A czimű vett téma körül való elmelkedések ismételten megujúnak. A Székely-Udvarhely fennállása óta nem telt el évy, hogy vissza-vissza nem tértünk volna ezen oly rendkivül aktualis kérdés tárgyalásához. Nem kedvtelésből hozakodtunk elő és beszélünk erről. Nem. Az ügy közvetlenül, a maga elszomoritó valóságban áll előttünk s kötöm nekünk, nem szabad, sőt nem is akarhatunk szemet hunyni nemzeti pusztulásunk előtt. Valamiképen fel kell nőjünk helyzetünek feltárásáról, a meglevő bajok orvoslásáról van szó, és szeszegesen megnyitjuk lapunk hasábjait.

Rendkivül örülünk, hogy székelyföldi helyzetünkről egy oly tekintélyes fóvárosi ujsag, mint a Köztelek hoz vezérczikelyt. Meg inkább becsüljük, hogy Maros-Tordavármegye magyarul tette Berzenczey István javaslatát s felterjesztette a kormányhoz.

Miután az egyes székely vármegyék közérdekeinek előmozditása mindnyájunknak érdeke és a felterjesztett nagyjelentőségu javaslat legtöbb részében nálunk is megvalósitható: a Köztelek bevezető soraival együtt szóról-szóra közöljük, a nagy figyelemre méltó javaslatot:

A kivándorlás folytán sorvasztott magyarságnak egyik szépségesebb pontja a Székelyföld. A székely kivándorlás ügye óráról óra fogalmezetja a kőrfigyelmet. A székely értelmes, szorgalmas, találékony fogékony elmejiő nép, az lesz is iparosnak teremtette a szonkivül otthonát szereti. Nagyértékü tulajdonságok, különösen egy nemzetségek közö gyékt népben. És ez a nép megélni meg sem tud. A mostoha természeti viszonyokkal és a meg mostohább elhagyatottsággal való küzdelemben ő marad alul és vándorbottoz nyulni kénytelen

A kivándorlás kérdése szónyegre került, gazdasagi, társadalmi és humánus intézményeket foglalkoztat ez a kerdes. A meginduló tanulmány keretein kivul nem hagyhatjuk a szekelysg szomoru leütözzelelet sem. Nagyfigyelemre tarthat tehát szamos a jelen viszonyok közöott az a tervezet, a melyet Berzenczey István javaslat tára Maros-Tordavármegye törvényhatósága ez év nyarán fogadott el s most megvalósitására törekszik. A tervezet a székely háziparok fejlesztésével és tökeletesitésével akarja megszüntetni a kivándorlást előidező okokat. Az erre vonatkozó tervezet minden részletében kidolgozva, a gyakorlati megvalósíthatnaok szelepen konkrét alapjain nyugszik. Kiváló beavatottságot tükröz vissza a Berzenczey javaslata, gazdag tapasztalatok szűrődnek át rajta és az érdeklődést eletitő végéig lebilincselő képes, különösen peldát adván arra, hogyan kell megragadni a kivándorlás kérdesét s ugyanott ezekkel és hogyan kell kijelölni az orvoslás kezzelfogható módjait.

De bizonyára hatályosabb lesz a meltatásná, ha magát a tervezetet közöljük, legmelegebben ajánlván figyelmébe mindazoknak, a kik a székelysg hazánkban tartásának s annak fényiárgoztatásának szép munkájában közvetlenül vagy közvetre részt akarnak venni. A Berzenczei, most már a Maros-Tordavármegye nagyszabásu s a kormányhoz is felterjesztett javaslatának teljes ismertetését következőkben adjuk

I.

A székely kivándorlásnak megszüntésára nem a Királyhágon tul telepites a helyes módszer, nagyon igazat mondott a folyóiratban a Szekelyföldnek expozéjában, hogy: „Ovakodik vagyontalanok kitelepitesétől, mert azon alapeszme vezeti, hogy a kitelepitettek birtokba maradjon a föld". Már pedig tudjuk azt, miszerint egy szekely sem tavozik otthonából, mig egy talpalatnyi földje van; tudjuk azt is, hogy az egyenkénti kitelepités elveszti magyar nemzeti jellegét, ennek alapján az egyenként tavozók a magyar nemzet kötelekéből elvesztetnek szétszóródnak, azoknak gyermekei már idegen nyelvet tanulnak meg, ez által idegen nyelv válik anyanyelvukké. Ezt sajnosan bizonyitják a Kis-Kapus, Tövis, Szász-Sebes és Nagy-Szeben közöttt területen kitelepitett székely utódok épen ugy a Mezőség, valamint Illyenmegyében a Temes-Bisztra mögött nevü egyesek teljes elolhásodása, ők egy szót sem tudnak magyarul.

Tekintve azt a fontos feldnagi fekvést a Szekelyföldnek, hogy az egyfeldi Romania, melelő a Királyhágón innenü oláhság közé van bekelve, ez által a kél oláh esport közöit kinai falat kepezett és képez, ezt állami és nemzeti szempontbol fenn kell tartani és erősiteni.

A tömeges, illetöleg közösegeket kitelepités is csak azon esetben lehet czélhoz vezető, különösen magyar állami szempontbol, ha a telek oly közel helyezkednek el egy otthonodtól, hogy azzal az erintkezés állandó lehessen, s o. keresztülmenő utakat indítsák gőz, istení tisztelet, temetés, mind állandó összekötő kapcsot képezzen. Ezen kitelepitéttek utódait egy hegyel-tovább tolni lehet, de oly távolságra telepiteni a szakadtak, hogy az összekötő kapcsa megszűnik, mert jelent, mint a magyar nemzet ezen reszét, más nemzetségek karjaiba dobni.

Nehai boldogult atyám mint székelyföldi kormánybiztos 1848-ban fel lett szólitva az első feldes magyar miniszterium altal arra nézve, hogy nyujtson segédkezet a székelysg egy reszének az Alföldre kitelepites eszközlésére, de már akkor meghinusult ezen törekvés azon termeszeti okaknál fogva, hogy hogyr, vize, fája, köve nem lett volna, a légárámlat és a klimatikus viszonyok egészen mások, továbbá háziipar folytatására anyag a kezükbe adható nem volt.

Ezen kérdés felhozatott azon kérdés, ha nem hajlandók a székelyek az Alföldre kitelepülni, miert mertnok tömegesen Oláhországba és Moldvába?

Ezen irányban való vizsgalat azt az eredményt szülte, hogy a keleti Karpátok nyugati és keleti oldala egyaránt kitelepitésre lett terveztetve, valamint az, hogy a keleti Karpátok mindket oldalnak aljában fekvő községek vizet, levegője, ipara, gazdasagi munkája teljesen egy es ugyanaz, továbbá azt, hogy a szekely intellektuális és szellemi és egyéb gazdasagi ipari szempontbol felé megérzi fölényét, igy tehát a szekely értelmiségét, munkakepességét ép ugy ludta értekesiteni a keleti Karpátok keleti oldalan es aljában, mint otthonaban a keleti Karpátok nyugati oldalan es aljában; megcélemben a magyar Alföldön a gazdasagi munkán, es iparban oly degenszerűek a székelyek eléit, mintha Japánba, vagy Ausztráiba mennének, p. o. az Alföldon agyag-, fa, kőmunka nem letezven, valamint iparnyag nem adható a székely kezére, gy lehetetlenné válnak ke pességeiket nem érvényesíthetik. De az is figyelembe vevendó, miszerint Magyarorzag Romania felöli hatara nem termeszetes, mivel nagyreszt nem a Karpátok hegyszerű lánczai alkotják, hanem hegyek helyt a keleti Karpátok keleti oldalajban, ennek folytán a juh- és marhalegeltetés közösege a ket orszag határvonalat majdnem illuzórissá teszi.

Ezen kérdés felvetése s boczásása után azon meggyőződésre kell jutnunk ugy nemzeti, valamint nemzetgazdasagi szempontbol, hogy a legczélravezetöbb, ha a szekelysgnek itthon, sajat otthonaban adunk munkat, ez altal fokozzuk ugyszemgek fejlesztése, valamint jölletenek es vagyonosodasnak eszközjeire adhatunk nyujtunk.

Teves állitasnak tartom azt, mintha a Székelyföldön uisiari nepesseg lenne. Nezzük Belgiumot, Hollandiát, Svajczot es legtöbb parlamentaris orszagot es láljuk, hogy nepességük — arányitva a szekelysséhez — 5—10-szer nagyobb es épen ezen lelekszám adja meg a kelő munkaerőt, ez a fő eszköz arra, hogy a házi- es kisipar hogy gyari iparra fejlődjek.

Maros-Tordavármegyének háziiparai a következők:

1. A laposnád (sáté) ipar, ez meglehetős lendületet vett, sőt izlés es esmosag tekintetben anyagra fejlődt, hogy mik ezmesak az ugynevezett házi szükséglettel fedezi hanem kiviteli czikké czinkedett, szalyor, lábtörlő, futószőnyeg, gyékény stb. alakjaban. De ezen háziipart azon veszély fenyegeti, hogy a tavak leecsapolasa, es a vizjárt patakok szabályozasa folytán, az ehhez szükséglett laposnád (sáté) kipusztul es az ipar anyag hiányból kifolyólag ezen iparágnak megszüntetöl lehet tartani.

2. A szalmaipar megyénkben több ezer embert foglalkoztat, de a szakkezyett vezetés, és a divatos modellek hiányában ezen iparczikk csakis helyi üzlet tárgyát képezi, mi pedig ezen iparág értékesitésének 80 szazalekat teszi. Ezen iparágnál gazdaink nem veszik figyelembe azt, hogy a szemet, illetőleg gabonát termő szalma nem valo ezen iparág anyagaul, mivel a jó földbe vetett buza szalmája széles, durva és vörhenyes, igy fehér fonasra nem alkalmas. A szalmafonásra alkalmazandó szalma gyenge földbe szüretan vetendő, továbbá nem szabad annál a kalász, hanem csakis a szalma megérését várni. Gazdáink nem látják be, hogy ezen iparterneny szokszorosan többet jövedelmez, mint a gabona, illetőleg magtermesztés. Különösen nagy hiba épen az ezen iparágban dolgozóknál, hogy nem veszik ezen iparanyag termesztését kezükbe, ez által jó anyagot szerezvénk otthon, nem kellene messze földrol hozni az iparanyagot, hisz saját földjeik alkotásánál fogva az az 1 osztályu szalmaföld anyag ugy termelésre; vegül ez által elérnék, hogy iparczikkek kiviteli árurá válnék, minek folytán 10—20-szoros árakat nyerhetnének.

3. A faipar, ez a legkevesbé fejlesztett, valamint a legprimitivebben kidolgozott iparág. Latszik ugyan a szekelynek ez irányban nagy hajlama es lelemenyessége, de viszont a szakkepzettség hiányzik. Fontos pedig a népre, hogy ezen ipar nem időhöz kötött munka, vegül ez irányban kiapadhatatlan anyagszaszal rendelkezünk. Ezen iparágban, jövedelmezőségre mellett, ha az szakszerűleg, izléssel lenné kidolgozva, világpiaczi iparczikkeket állithatunk elő, mivel nemcsak belföldre nem lesz, mint a szalmaipar, hanem ugy mindig lehet más alakka változtatni, addig a fát nem. Jelenleg a primitiven kidolgozott faiparárucikcink nem képezhetnek kiviteli czikkeket, csakis a helyi szükséglet által használtatnak fel, ugy csak a helyi piaczon az értékesithetik, holott minden iparágnak főczélja az kell legyen, hogy más piaczról hozzon pénzt ipartermenyeivel, valamint hogy ne alapitsa üzletét csak a helyi piaczra, mivel ugy a kimalat igen nagy leven, az iru értéke nagynyertekben csökken. Ezen körülmény pedig magyon lehangoló hatással van, igy a helyett, hogy ezen iparágban az utolsó favagótól kezdve a legizlésesebben, szakszerűben es magasabb iskolák altal kiképzett egyén is talál munkakét, ez altal minekki erőviszonyeit képességét.

Berzenczey István.

Közmivelődés.

A tanitó és a mai társadalom.

(Folyt. és vége.)

Ezeknek elmondása után engedje meg nekem a t. közgyülés, hogy visszatérejjem beczes figyelmüket mindennapi foglalkozásunkra a nevelésre s mindjart rá is mutassak társadalmi életünk egy olyan hibájára, melyet mindennap látunk, melylyel mindennap küzdünk s melynek káros befolyását tanitványaink lelkére mindennap tapasztalhajuk Ez a hiba: önhiszég, a saját magunk tömjénezése, bálványozása s annak ikertestvére: a hiusag.

Nem észleltel-e kedves kartársam számtalanszor már, hogy társadalmilag a többi tanitványaid szülői felett alló szülők gyermekeiből iskolába járó egyik másik tanitványod, mert örömmel mondhatom, hogy nem mindenik, mily számba nem vevőleg, sokszor kicsinylőleg, néha éppen durva módon viselkedik többi társaival? Nem észleltel-e, hogy az apák anyagi, vagy szellemi felsőbbségeben, befolyásában bizó tanitványaid mily tüntetésszerűleg különítik el magukat szegenyebb társaikta s sokszor nem is hajlandok velük egy padban foglalni helyét? És fal, a mi csakugyan szellemileg is fordul, az ilyen kedvezőbb körülmények közt élő gyermekek szellemileg is kiválnak szerénybeb körülmenyek közt élő társaik közül, mily fensőbbségérzettel nyilatkoznak azokról, mily sok hiu dicsekvest hangoztatnak társaik, sőt sokszor a te füled hallatára is? Hánysszor igyekezel te az ilyen erkölcsi tévedést megakadályozni, hányszor folyamodol kiirthatása végett a paedagogia mindenik fegyvereihez és mégis — mindennap, minden orán ismetlődnek az emlitett kóros tünetek. Ugy vagy velök, mint a meseheli királyfi a szornyetteggel: ha egyik fejet levágod, kettő nő helyette. Mi az oka, kérdezed sokszor elesügedve, ezen rut körülmenynek? Hisz a gyermeki szivben a szép és artatlanságban szeretettel szemben kőrül minden elő és élettelen tárgyat; a gyermeki rosztatlan kedvéj hizalommal, melegséggel övezi körül a körülötte levőket; 6-10 éves gyermek még nem képes anyagi, társadalmi, szellemi különbséget tenni az emberek és társai között. Igazad van, az a kis gyerek nem képes a saját artatlan felfogása szerint ezt tenni, de megteszi külső befolyások, néha utasitások alapján; avagy nem kaptál-e soha ilyen izenetet: Tiszteltetem a tanitó urat s mondd meg neki, hogy ő illetesen más padba teged Beres Jóska mellől! Es nem hallod számtalanszor: Aztán ham, ne lássalak meg többet Favagó Józkával játszani, az nem hozzád való társ, az egy nagyszámos gyermeke. Az artatlan gyermek aztán lenczi Béres Jóskát, majd Favágó Józkát; azok meg megyülölik az őket lenézőket — s a végeredmény osztálygyülölet, szocziálizmus stb., a szülőnek pedig az ő ártatlanságát szétszórni nem lehet s a bűnös szeretetet sem nyujtunk.

Teves állitasnak tartom azt, mintha a Székelyföldön uisiari nepesseg lenne. Nezzük Belgiumot, Hollandiát, Svajczot es legtöbb parlamentaris orszagot es láljuk, hogy nepességük — arányitva a szekelysséhez — 5—10-szer nagyobb es épen ezen lelekszám adja meg a kelő munkaerőt, ez a főeszköz arra, hogy a házi- es kisipar hogy gyari iparra fejlődjek.

Maros-Tordavármegyének háziiparai a következők:

1. A laposnád (sáté) ipar, ez meglehetős lendületet vett, sőt izlés es esmosag tekintetben anyagra fejlődt, hogy mik ezmesak az ugynevezett házi szükséglettel fedezi hanem kiviteli czikké czinkedett, szalyor, lábtörlő, futószőnyeg, gyékény stb. alakjaban. De ezen háziipart azon veszély fenyegeti, hogy a tavak leecsapolasa, es a vizjárt patakok szabályozasa folytán, az ehhez szükséglett laposnád (sáté) kipusztul es az ipar anyag hiányból kifolyólag ezen iparágnak megszüntetöl lehet tartani.

2. A szalmaipar megyénkben több ezer embert foglalkoztat, de a szakkezyett vezetés, és a divatos modellek hiányában ezen iparczikk csakis helyi üzlet tárgyát képezi, mi pedig ezen iparág értékesitésének 80 szazalekat teszi. Ezen iparágnál gazdaink nem veszik figyelembe azt, hogy a szemet, illetőleg gabonát termő szalma nem valo ezen iparág anyagaul, mivel a jó földbe vetett buza szalmája széles, durva és vörhenyes, igy fehér fonasra nem alkalmas. A szalmafonásra alkalmazandó szalma gyenge földbe szüretan vetendő, továbbá nem szabad annál a kalász, hanem csakis a szalma megérését várni. Gazdáink nem látják be, hogy ezen iparterneny szokszorosan többet jövedelmez, mint a gabona, illetőleg magtermesztés. Különösen nagy hiba épen az ezen iparágban dolgozóknál, hogy nem veszik ezen iparanyag termesztését kezükbe, ez által jó anyagot szerezvénk otthon, nem kellene messze földrol hozni az iparanyagot, hisz saját földjeik alkotásánál fogva az az 1 osztályu szalmaföld anyag ugy termelésre; vegül ez által elérnék, hogy iparczikkek kiviteli árurá válnék, minek folytán 10—20-szoros árakat nyerhetnének.

3. A faipar, ez a legkevesbé fejlesztett, valamint a legprimitivebben kidolgozott iparág. Latszik ugyan a szekelynek ez irányban nagy hajlama es lelemenyessége, de viszont a szakkepzettség hiányzik. Fontos pedig a népre, hogy ezen ipar nem időhöz kötött munka, vegül ez irányban kiapadhatatlan anyagszaszal rendelkezünk. Ezen iparágban, jövedelmezőségre mellett, ha az szakszerűleg, izléssel lenné kidolgozva, világpiaczi iparczikkeket állithatunk elő, mivel nemcsak belföldre nem lesz, mint a szalmaipar, hanem ugy mindig lehet más alakka változtatni, addig a fát nem. Jelenleg a primitiven kidolgozott faiparárucikcink nem képezhetnek kiviteli czikkeket, csakis a helyi szükséglet által használtatnak fel, ugy csak a helyi piaczon az értékesithetik, holott minden iparágnak főczélja az kell legyen, hogy más piaczról hozzon pénzt ipartermenyeivel, valamint hogy ne alapitsa üzletét csak a helyi piaczra, mivel ugy a kimalat igen nagy leven, az iru értéke nagynyertekben csökken. Ezen körülmény pedig magyon lehangoló hatással van, igy a helyett, hogy ezen iparágban az utolsó favagótól kezdve a legizlésesebben, szakszerűben es magasabb iskolák altal kiképzett egyén is talál munkakét, ez által minekki erőviszonyeit képességét.

Berzenczey István.

Közmivelődés.

A tanitó és a mai társadalom.

(Folyt. és vége.)

Ezeknek elmondása után engedje meg nekem a t. közgyülés, hogy visszatérejjem beczes figyelmüket mindennapi foglalkozásunkra a nevelésre s mindjart rá is mutassak társadalmi életünk egy olyan hibájára, melyet mindennap látunk, melylyel mindennap küzdünk s melynek káros befolyását tanitványaink lelkére mindennap tapasztalhajuk Ez a hiba: önhiszég, a saját magunk tömjénezése, bálványozása s annak ikertestvére: a hiusag.

Nem észleltel-e kedves kartársam számtalanszor már, hogy társadalmilag a többi tanitványaid szülői felett alló szülők gyermekeiből iskolába járó egyik másik tanitványod, mert örömmel mondhatom, hogy nem mindenik, mily számba nem vevőleg, sokszor kicsinylőleg, néha éppen durva módon viselkedik többi társaival? Nem észleltel-e, hogy az apák anyagi, vagy szellemi felsőbbségeben, befolyásában bizó tanitványaid mily tüntetésszerűleg különítik el magukat szegenyebb társaikta s sokszor nem is hajlandok velük egy padban foglalni helyét? És fal, a mi csakugyan szellemileg is fordul, az ilyen kedvezőbb körülmények közt élő gyermekek szellemileg is kiválnak szerénybeb körülmenyek közt élő társaik közül, mily fensőbbségérzettel nyilatkoznak azokról, mily sok hiu dicsekvest hangoztatnak társaik, sőt sokszor a te füled hallatára is? Hánysszor igyekezel te az ilyen erkölcsi tévedést megakadályozni, hányszor folyamodol kiirthatása végett a paedagogia mindenik fegyvereihez és mégis — mindennap, minden orán ismetlődnek az emlitett kóros tünetek. Ugy vagy velök, mint a meseheli királyfi a szornyetteggel: ha egyik fejet levágod, kettő nő helyette. Mi az oka, kérdezed sokszor elesügedve, ezen rut körülmenynek? Hisz a gyermeki szivben a szép és artatlanságban szeretettel szemben kőrül minden elő és élettelen tárgyat; a gyermeki rosztatlan kedvéj hizalommal, melegséggel övezi körül a körülötte levőket; 6-10 éves gyermek még nem képes anyagi, társadalmi, szellemi különbséget tenni az emberek és társai között. Igazad van, az a kis gyerek nem képes a saját artatlan felfogása szerint ezt tenni, de megteszi külső befolyások, néha utasitások alapján; avagy nem kaptál-e soha ilyen izenetet: Tiszteltetem a tanitó urat s mondd meg neki, hogy ő illetesen más padba teged Beres Jóska mellől! Es nem hallod számtalanszor: Aztán ham, ne lássalak meg többet Favagó Józkával játszani, az nem hozzád való társ, az egy nagyszámos gyermeke. Az artatlan gyermek aztán lenczi Béres Jóskát, majd Favágó Józkát; azok meg megyülölik az őket lenézőket — s a végeredmény osztálygyülölet, szocziálizmus stb., a szülőnek pedig az ő ártatlanságát szétszórni nem lehet s a bűnös szeretetet sem nyujtunk.

Teves állitasnak tartom azt, mintha a Székelyföldön uisiari nepesseg lenne. Nezzük Belgiumot, Hollandiát, Svajczot es legtöbb parlamentaris orszagot es láljuk, hogy nepességük — arányitva a szekelysséhez — 5—10-szer nagyobb es épen ezen lelekszám adja meg a kelő munkaerőt, ez a főeszköz arra, hogy a házi- es kisipar hogy gyari iparra fejlődjek.

Maros-Tordavármegyének háziiparai a következők:

1. A laposnád (sáté) ipar, ez meglehetős lendületet vett, sőt izlés es esmosag tekintetben anyagra fejlődt, hogy mik ezmesak az ugynevezett házi szükséglettel fedezi hanem kiviteli czikké czinkedett, szalyor, lábtörlő, futószőnyeg, gyékény stb. alakjaban. De ezen háziipart azon veszély fenyegeti, hogy a tavak leecsapolasa, es a vizjárt patakok szabályozasa folytán, az ehhez szükséglett laposnád (sáté) kipusztul es az ipar anyag hiányból kifolyólag ezen iparágnak megszüntetöl lehet tartani.

2. A szalmaipar megyénkben több ezer embert foglalkoztat, de a szakkezyett vezetés, és a divatos modellek hiányában ezen iparczikk csakis helyi üzlet tárgyát képezi, mi pedig ezen iparág értékesitésének 80 szazalekat teszi. Ezen iparágnál gazdaink nem veszik figyelembe azt, hogy a szemet, illetőleg gabonát termő szalma nem valo ezen iparág anyagaul, mivel a jó földbe vetett buza szalmája széles, durva és vörhenyes, igy fehér fonasra nem alkalmas. A szalmafonásra alkalmazandó szalma gyenge földbe szüretan vetendő, továbbá nem szabad annál a kalász, hanem csakis a szalma megérését várni. Gazdáink nem látják be, hogy ezen iparterneny szokszorosan többet jövedelmez, mint a gabona, illetőleg magtermesztés. Különösen nagy hiba épen az ezen iparágban dolgozóknál, hogy nem veszik ezen iparanyag termesztését kezükbe, ez által jó anyagot szerezvénk otthon, nem kellene messze földrol hozni az iparanyagot, hisz saját földjeik alkotásánál fogva az az 1 osztályu szalmaföld anyag ugy termelésre; vegül ez által elérnék, hogy iparczikkek kiviteli árurá válnék, minek folytán 10—20-szoros árakat nyerhetnének.

3. A faipar, ez a legkevesbé fejlesztett, valamint a legprimitivebben kidolgozott iparág. Latszik ugyan a szekelynek ez irányban nagy hajlama es lelemenyessége, de viszont a szakkepzettség hiányzik. Fontos pedig a népre, hogy ezen ipar nem időhöz kötött munka, vegül ez irányban kiapadhatatlan anyagszaszal rendelkezünk. Ezen iparágban, jövedelmezőségre mellett, ha az szakszerűleg, izléssel lenné kidolgozva, világpiaczi iparczikkeket állithatunk elő, mivel nemcsak belföldre nem lesz, mint a szalmaipar, hanem ugy mindig lehet más alakka változtatni, addig a fát nem. Jelenleg a primitiven kidolgozott faiparárucikcink nem képezhetnek kiviteli czikkeket, csakis a helyi szükséglet által használtatnak fel, ugy csak a helyi piaczon az értékesithetik, holott minden iparágnak főczélja az kell legyen, hogy más piaczról hozzon pénzt ipartermenyeivel, valamint hogy ne alapitsa üzletét csak a helyi piaczra, mivel ugy a kimalat igen nagy leven, az iru értéke nagynyertekben csökken. Ezen körülmény pedig magyon lehangoló hatással van, igy a helyett, hogy ezen iparágban az utolsó favagótól kezdve a legizlésesebben, szakszerűben es magasabb iskolák altal kiképzett egyén is talál munkakét, ez által minekki erőviszonyeit képességét.

Berzenczey István.

Közmivelődés.

A tanitó és a mai társadalom.

(Folyt. és vége.)

Ezeknek elmondása után engedje meg nekem a t. közgyülés, hogy visszatérejjem beczes figyelmüket mindennapi foglalkozásunkra a nevelésre s mindjart rá is mutassak társadalmi életünk egy olyan hibájára, melyet mindennap látunk, melylyel mindennap küzdünk s melynek káros befolyását tanitványaink lelkére mindennap tapasztalhajuk Ez a hiba: önhiszég, a saját magunk tömjénezése, bálványozása s annak ikertestvére: a hiusag.

Nem észleltel-e kedves kartársam számtalanszor már, hogy társadalmilag a többi tanitványaid szülői felett alló szülők gyermekeiből iskolába járó egyik másik tanitványod, mert örömmel mondhatom, hogy nem mindenik, mily számba nem vevőleg, sokszor kicsinylőleg, néha éppen durva módon viselkedik többi társaival? Nem észleltel-e, hogy az apák anyagi, vagy szellemi felsőbbségeben, befolyásában bizó tanitványaid mily tüntetésszerűleg különítik el magukat szegenyebb társaikta s sokszor nem is hajlandok velük egy padban foglalni helyét? És fal, a mi csakugyan szellemileg is fordul, az ilyen kedvezőbb körülmények közt élő gyermekek szellemileg is kiválnak szerénybeb körülmenyek közt élő társaik közül, mily fensőbbségérzettel nyilatkoznak azokról, mily sok hiu dicsekvest hangoztatnak társaik, sőt sokszor a te füled hallatára is? Hánysszor igyekezel te az ilyen erkölcsi tévedést megakadályozni, hányszor folyamodol kiirthatása végett a paedagogia mindenik fegyvereihez és mégis — mindennap, minden orán ismetlődnek az emlitett kóros tünetek. Ugy vagy velök, mint a meseheli királyfi a szornyetteggel: ha egyik fejet levágod, kettő nő helyette. Mi az oka, kérdezed sokszor elesügedve, ezen rut körülmenynek? Hisz a gyermeki szivben a szép és artatlanságban szeretettel szemben kőrül minden elő és élettelen tárgyat; a gyermeki rosztatlan kedvéj hizalommal, melegséggel övezi körül a körülötte levőket; 6-10 éves gyermek még nem képes anyagi, társadalmi, szellemi különbséget tenni az emberek és társai között. Igazad van, az a kis gyerek nem képes a saját artatlan felfogása szerint ezt tenni, de megteszi külső befolyások, néha utasitások alapján; avagy nem kaptál-e soha ilyen izenetet: Tiszteltetem a tanitó urat s mondd meg neki, hogy ő illetesen más padba teged Beres Jóska mellől! Es nem hallod számtalanszor: Aztán ham, ne lássalak meg többet Favagó Józkával játszani, az nem hozzád való társ, az egy nagyszámos gyermeke. Az artatlan gyermek aztán lenczi Béres Jóskát, majd Favágó Józkát; azok meg megyülölik az őket lenézőket — s a végeredmény osztálygyülölet, szocziálizmus stb., a szülőnek pedig az ő ártatlanságát szétszórni nem lehet s a bűnös szeretetet sem nyujtunk.

Teves állitasnak tartom azt, mintha a Székelyföldön uisiari nepesseg lenne. Nezzük Belgiumot, Hollandiát, Svajczot es legtöbb parlamentaris orszagot es láljuk, hogy nepességük — arányitva a szekelysséhez — 5—10-szer nagyobb es épen ezen lelekszám adja meg a kelő munkaerőt, ez a főeszköz arra, hogy a házi- es kisipar hogy gyari iparra fejlődjek.

Maros-Tordavármegyének háziiparai a következők:

1. A laposnád (sáté) ipar, ez meglehetős lendületet vett, sőt izlés es esmosag tekintetben anyagra fejlődt, hogy mik ezmesak az ugynevezett házi szükséglettel fedezi hanem kiviteli czikké czinkedett, szalyor, lábtörlő, futószőnyeg, gyékény stb. alakjaban. De ezen háziipart azon veszély fenyegeti, hogy a tavak leecsapolasa, es a vizjárt patakok szabályozasa folytán, az ehhez szükséglett laposnád (sáté) kipusztul es az ipar anyag hiányból kifolyólag ezen iparágnak megszüntetöl lehet tartani.

2. A szalmaipar megyénkben több ezer embert foglalkoztat, de a szakkezyett vezetés, és a divatos modellek hiányában ezen iparczikk csakis helyi üzlet tárgyát képezi, mi pedig ezen iparág értékesitésének 80 szazalekat teszi. Ezen iparágnál gazdaink nem veszik figyelembe azt, hogy a szemet, illetőleg gabonát termő szalma nem valo ezen iparág anyagaul, mivel a jó földbe vetett buza szalmája széles, durva és vörhenyes, igy fehér fonasra nem alkalmas. A szalmafonásra alkalmazandó szalma gyenge földbe szüretan vetendő, továbbá nem szabad annál a kalász, hanem csakis a szalma megérését várni. Gazdáink nem látják be, hogy ezen iparterneny szokszorosan többet jövedelmez, mint a gabona, illetőleg magtermesztés. Különösen nagy hiba épen az ezen iparágban dolgozóknál, hogy nem veszik ezen iparanyag termesztését kezükbe, ez által jó anyagot szerezvénk otthon, nem kellene messze földrol hozni az iparanyagot, hisz saját földjeik alkotásánál fogva az az 1 osztályu szalmaföld anyag ugy termelésre; vegül ez által elérnék, hogy iparczikkek kiviteli árurá válnék, minek folytán 10—20-szoros árakat nyerhetnének.

3. A faipar, ez a legkevesbé fejlesztett, valamint a legprimitivebben kidolgozott iparág. Latszik ugyan a szekelynek ez irányban nagy hajlama es lelemenyessége, de viszont a szakkepzettség hiányzik. Fontos pedig a népre, hogy ezen ipar nem időhöz kötött munka, vegül ez irányban kiapadhatatlan anyagszaszal rendelkezünk. Ezen iparágban, jövedelmezőségre mellett, ha az szakszerűleg, izléssel lenné kidolgozva, világpiaczi iparczikkeket állithatunk elő, mivel nemcsak belföldre nem lesz, mint a szalmaipar, hanem ugy mindig lehet más alakka változtatni, addig a fát nem. Jelenleg a primitiven kidolgozott faiparárucikcink nem képezhetnek kiviteli czikkeket, csakis a helyi szükséglet által használtatnak fel, ugy csak a helyi piaczon az értékesithetik, holott minden iparágnak főczélja az kell legyen, hogy más piaczról hozzon pénzt ipartermenyeivel, valamint hogy ne alapitsa üzletét csak a helyi piaczra, mivel ugy a kimalat igen nagy leven, az iru értéke nagynyertekben csökken. Ezen körülmény pedig magyon lehangoló hatással van, igy a helyett, hogy ezen iparágban az utolsó favagótól kezdve a legizlésesebben, szakszerűben es magasabb iskolák altal kiképzett egyén is talál munkakét, ez által minekki erőviszonyeit képességét.

Berzenczey István.

Mi az orvosság ezen és a számtalan hasonló kórsá terjedésének megakadályozására? Tűzvész idején a egő ház szomszédságban levő épületeket ugy szokt megoltalmazni, hogy míg a tüzoltók egy része a meg gyuladt házat oltja, a más része a szomszédos épüle tet locsolja s ha kell, le is bontja, hogy a tűz belé n kaphasson. Tegyünk mi tanitók, nevelők is igy: kü jünk batran, nyilt homlokkal, egyesitett erővel a társ dalmi életben felbujáznó gyomok ellen, ha kicsinyle sel, lenézessel, vagy éppen panykaczéjjal fizetnak é erte, szóval, tettel és különösen példánkkal s igyekezzü iskolánkban tanitványaink tiszta es ártatlan lelkület külső káros befolyások ellen vallás-erkölcsös irányu ok tatásaink, személyválogatást nem ismerő igazságos magatartasunk, bánásmodunk által megvédelmezni. Utasitsu komolyan és határozottan vissza minden olyan kivánságo mely tanitványainkat egymástól s társadalmi osztály szerint szándékosnak elkülönitenei; legyen előttünk egy forma a gazdag és szegény, a több és kevesebb szé lemi tehetségekkel megáldott tanitványunk. Járjunk ug a kicsinyek, mint a nagyok eléd magunk is fel győz ne vádolhasson minket sem szülő, sem tanitvány,

szép toaszt között a pap és jegyző szép beszédjét kifejtette programujalát és a bíróval együtt szepelyes igeretet tettek arra, hogy vallvelte fogadat müködni a közög lakosságnak (vallás ez felekezeti különbség nélkül) vallás vezetőnek és szülőnek, kijelentve, hogy mindenik „szolgálni" és nem „uralkozni" kiván a közügyekben. A mely beszédek igen jó hatást tettek a jelenlevők között, látván előttünk mind harmoniát, a mely hogy sokk tartson, adja a Isten! S ha a külsőségekre adni lehet, ugy van is erre kilátás, mert az uj pap is nagyon szép, megnyerő fellépesü és kedves modoru ferfi s eletkorának delen van; neje pedig, kire szinten szép feladat vár itten, egy nagyon szimpatikus és kedves müvelt asszonyka. Mindezekre csak az a kivánsag van meg, vajha a Mindenható adná, hogy egymás iránt táplált reményeink valósuljanak. **Egy jelenvolt.**

Irodalom.

Holló Márton könyve „Talált Történetek" czim alatt fog megjelenni e hónapban. A könyvet az Athaneum irodalmi és Nyomdai Részvénytársulat kiadóhivatalával elfogadta és a gyüjtőknek tiz előlizető után tiszteletpéldányt ajánl fel a szerző. Az ivekat a gyüjtőit pénzekkel egytül nevére a Budapesti Napló szerkesztőségébe (Budapest, József-körút 18.) vagy lakására (Budapest, Németh-utca 37. III. e. 3. a.) december 16-ig kerni. A könyv ára 2 korona, vidékre postadijert még 30 fillér is küldendő. Hogy milyen könyvet irt Holló Márton, az ismert nevű ujságíró, azt ő maga legkeresebben elmondja következő soraiban:

Ugy kellene lenni, hogy ne legyen se rosszkedv, se szomorúság, senki egyiptust se bantsa, kétségbeessébe se kerjenek, hogy minden hajlekban elégedett emberek örüljenek az eletnek. Azután mindez nincs igy, pedig ugyan sok czer esztendő óta egyeben se törik a fejüket nagy, fényes elmék. Küllön kiülik egymagukban a tudósok, hogy megszerezzék a boldogságot, kérdésekben, a melyekben Azért még mindig nem jól el az ember, vagy most tán meg rosszabbul el, mint valaha. Nem eppen azert fölkent, mert pensze nincs — eleg penz ugy se lesz soha a vilagon — hanem az mindig ugy van, hogy a szegénynagyval. Nem bir az idegevel, sok az indulat benne, a szenvedelyek is lódítják, rangajak, hazulról sem kap mindig jo nevelest. Ebből sok nyers kimeletlenség, sok felesleges gyötrelem lesz, meg hajtalanul is sok szenvedés. Ha minden megszünnek már, persze szinarany mosolygas volna az egesz világ, orom volna elni benne.

Ebben a könyvben, fajdalom, nem mosolygnak sokat a benne mozgolodo emberi alakok. A legtöbbje szomorú, a legtöbbje szenvedés is szenved, de ismetlem, nem ez a legnagyobb bajuk, hanem mert maskülömben sem tudjak szegenyek megallani a helyüket. Nem keresnek mindenáron oket, magam is inkabb kedvelem a vidamsagot. Hanem az utanba okadatok, mint a hogy másnak is, mindenknek is bizonyara. Es sokunkban kevés az akarat ahhoz, hogy könnyeden elmenjünk mellettük, valami ilyesfele mozgaszerest.

— Ej, ha pensze nincs.

Magam is megal tam mellettük s tünödven feletujk, erösen megfogott a sorsuk, el kellett hogy mondjam másnak is a történetüket. Lehet, hogy rosszul eselekedtem s szerint a tanulsagot is ugy kellene levonnom, hogy a szegen azonban vallalkozásomnal, fedezésül van jo elöre egy enyhitö körülmenyem és valami megnyugvasom. Egyetlen pillanatra sem hiltem elbizakodottan, hogy ezzel a könyvvel mar a vilagon van valami boldogitasnak a kedese. Ez a mentsegem. De némi reménysegem van arra, hogy egy-két olvasom talal valami vonatkozást ezekben a történetekben a maga eletehez és megfigyelésecihez s itt-ott elengedhetetlenul lesz egy kis jó hatásuk. Ez pedig megnyugtat minden esetben a szegy elen. **Holló Márton.**

Különfélék.

— **András napját**, a férjhez készülő leányok és „házasodni vágyó urfiak „jelentős" almainak idejét ez evben is vigan tartottak meg varmegyeszerte. Ismeltelték a kedélyes Andrásnapi szokások, böjtölések, gombócz-dobások stb. Ezeket a kedves emlékül maradó ifjusági „esalafinta"-ságokat megelőző időben, november 29-én delután 3 orakor ünnepi hangulat szallta meg varmegyénk tisztviselői karát s teljes számban vonult Damokos Andor dr, varmegyénk kivalo tehetsegu, vasszorgalmu, mindnapjainktol szeretett alispánja ele, hogy szivünket igaz érzelmeit elmondhassak nevenaja alkalmából. A tisztviselők nevében ő szólott a Adam erol, varmegyenk fejegyzöje mondta el szép emelkedett szellemu beszedet, melyben a vezértisztviselő és kara között levő szeretetteljes, ama jó vissony tükrözödik vissza, a melynek alklsánt elsö sorban varmegyenk közgyűlesei elvezik. A fojegyző beszéde körülbelül ez volt:

Tisztelt Alispán ur! Ezelott egy évvel látott bennünket itt varatlanul összegyűlni, midőn nevnapja alkalmabol udvözöltük. Ez szöbol az uj alispánnak szól, hogy uj odaadásban s barátságosabbá tegyük e egyuttal bemutassuk magunkat, mint olyanokat, kik nemcsak a rideg §-ok harmonikus alkalmazásával munkálkodunk vezetése alatt, hanem mint olyanokat is, kik a szép, nagy egyforma célfogalatosról kiemelkedve, rezgésbe hozzuk az érzelem hurjait s ez altal mintegy tapot szolgaltassunk annak az idealismusnal teljes fiatal emberneck, ki tudásunk egesz erejevel, a szeretetnek egesz melegevel es barátsagos figyelmevel szolgalunk. Ez az jelevel jött mi közöek munkálkodni, bennünket vezetnek. Nem nagy idö egy ev a magunkember eletben, de a közszolgálatban, exponált allásban levö tisztviselö elöttünk mégis hosszu idö, hogy munkaszeretete s egyenlö segésnek mértéke megállapitatip legyen.

Nos, kell-e hát szebb bizonyitek megjelenésünkön kivül ahoz, hogy alispán urat a tisztikar ezen idö alatt tisztelni és szeretni tanulta. Lehet-e a netani feltezettek megfejtéséhez igazabb kulcs, avagy kell-e a további munkálkodahoz biztatóbb jel, mint a tisztikarnak most kétjezezre jutó ragaszkodása?

Ez az uj hisszük, hogy alispán ur a törvényhatóság s allatban felsöbbjeinek megelegedésén kivül sulyt helyez arra is, hogy a tisztikar szeretetét es becsüléset ne csak a hivatalos erintkezes, hogy ugy mondjam kimért keretben tapasztalja, hanem nyilvánuljon az meg spontán, hasson munkaban el-elfaradó lelkere üdimeg, mikent nyari eső a nap forró hevében ernyedö növenyrezre.

Fogadja tehát üdvözletinket szivesen, ohajtván, hogy a Mindenható alispán urat családja örömére, a tisztikar diszere, a varmegye es a haza javara sokáig eltesse!

Az alispán meleg szavakban mondott köszönetet a megemlékezésert s igen barátságosan fogadta a tisztviselöi kar üdvözletet.

Tegnap delelöt 11 óra után Solymossy Endre ev. ref kollegiumi tanárnál a polgári önkepzö- es segelyzö-egylet elöadoknál tisztelgett az egyesület valasztmanya, melynek nevében Csillag József e. titkar csinos beszeddel üdvözölte a tevekeny elnöket és iparosainik lelkes támogatójat. Az üdvözletet igen barátságos hangu köszönettel viszonozta az elnök. Azután — szokas szerint — iparos-ügyek kepeztek beszélgetés tárgyát. Solymossy már tiz év óta elnöke a polgari önképzönek s igen tisztelettel mélto munkát végezett. Épen azert minden eleven felkeresi az egyiptust valasztmanya, hogy szeretetenek hálajel es ragaszkodasat tolmácsoljak szeretett elnökük elött.

— **Szemelyi hir.** Winkler János kereskedelemügyi m. kir. miniszteri számellenőr a héten varosunkban volt s alaposan megvizsgalta az allami felügyelet alatt allo ipari intezmenyek beletelet.

— **Ipari tanfolyam.** Jövö hetben kir. allügyesz. lapunk jeles munkatarsa, eljegyezte kedvizásarhelyi Wertan Emiliat, a kezdivasarhelyi polgari leanyiskola tanitonöjét, Kezdi-Vasarhely tarsas eletének egyik legkedvesebb alakjat Üstenje szerint gratulalunk!

— **Benedek Imre,** a homoródi járas föszolgabirója — mint értesülünk — hosszabb szabadsaga idjan megjavult egészsegben elfoglalta allasat.

— **Vörösmarty-emlékünnepélyt** tart ma delelöt 11 órakor a helybeli ref. kollegium. Ugyannapsium ujsaga is igen gazdag müsorral. Az ünnepi beszedet Embery Árpad, a zarobeszedet pedig Gáspar István tanárok mondják. — Az ill. szakiskola ifjusága szintén megtartja ünnepélyét a magyar irodalom, történelem, a földrajz, termeszettudomány, egészsegtan es az ipari gazdasag köreból meritett tanulsagos es szórakoztató elöadasokat tartanak az iparos önkepzö egylet nagytermeben. Ezen elöadasokat az ipari munkások képzésére szervezett orszagos bizottsag támogatja. A legmelegebben ajánljuk közönségünk figyelmebe ezeket az igen hasznos elöadásokat, melyeket — igeretünk szerint — keszegesen támogatunk es esetrol-esetre lehetö kivonatban közlünk. Igy maradandova ohajtvan tenni, a mindenesetre uj es eredeti nyomokat taposó, de leg kevesebb szerencsevel kecsegtetö elöadásokat, közönségünk szivere. Tehat ismeteltem üdvözöljük az ingyenes elöadasokat s hisszük, hogy allandóan nagy közönsége lesz.

— **A kereszténység** 900 éves fennallasnak emlekezere, a helybeli rom. kath. kántori lak mellett felallitandó „Krisztus szobor" birabó bizottsága mult vasarnap a helybeli ipari szakiskola igazgatóságaval es a Hamath Dózsa tanar allal keszitett szobor felnagysagu mintajat megtekintette s azt teljes nagysagban valo elkeszitesere erzemesnek találta.

— **A székelyudvarhelyi ev. ref. kollegiumot** azon riká kitüntetése alkalmabol, hogy czipszer Reinhold Belát, a ki a ket alsó osztály kivételével a gymnasiumi tanfolyamot a kollegiumban vegezte es 1894-ben tett eretlegi vizsgalatot, november hó 29-én a kolozsvári m. kir. tud. egyetemen s a budapesti m. kir. egyetemen a tanari es tanitoi szakra vonatkozó szóbeli vizsgalatot tett es teljes nagysagban valo eredmenyeket ert el orvosdoktornak. Az egyetemi tanacs meghivjat a tanari kar örvendetes tudomasul vette, de mivel az idö rövidsege miatt képviselöt nem küldheteet az ünnepélyre, sürgönyileg fejezte ki melegbangu gratulacioját.

Jutalomjátek. Kedden Bokor József, „Gyerek asszony" czimu kivalo nepszinmüvenek szinrekerülésével Thury Mariska primadonnanak jutalmjatékat s e czimen egy igen kivalóbb alakitasaival, rendkivül kellemes érzékével mind nagyobb mervben hizelegte be magat a közönség rokonszenvébe es szeretetében, ugy, hogy kivalan melto arra, hogy a jutalomjatékba ahajtanak kösönösségnek elnevezésének, erdekösödésnek es támogatasanak jeletadja sürö megjelenésevel.

— **Székelyek kivándorlása.** Mai számunkban e czimen igen becses czikket hozunk, melyet az Országos Magyar Gazdasagi Egyesület kiadványa közönyöbol a „Közlöny"-ben olvastunk. A czikkely irója Berzenczey István székely földbirtokos, de a mi e közleményt érdekessé es meg becsesöbbé teszi, az a hozzá iri bevezetö resz, melyet Buday Barna az O.M.G.E. titkara ert. A kivándorlási agytanulmanyozásra ugyanis Buday titkárt bizta meg az E. M. G. E., a ki hazafiui lelkesedésel, nagy szorgalommal tanulmanyozza ez ügyet s igy folkaroltja az elhagyott szekely nep kivándorlasa kérdeset is. Midőn olvasom gondolatjaitat s szivelelhelyen is nevezett czikkelynüket, nem mulaszthatjak el egyuttal köszönetet mondani Buday Barnának, a szekely kérdesek nemes rokonszenvezőjének, kérve továbbra is ugy a kivándorlasi tanulmanyait s ugy a helyek közöt kialakodó, de szorgalmas szekelysig érdekeben.

— **Áthelyezések.** A pénzügyi m. kir. miniszter Kaiser József helybeli m. kir. pénzügyöri biztost Nagy-Váradra es Trattner József szepesbeli m. kir. pénzügyöri biztost varosunkba helyezte át.

— **A helybeli jótékony egyletet** 25 éves jubilaumat e hó 8-án ünnepeli a varmegyenkat disztermeben. Este tea-estély lesz. Müsort lapunk zartaig nem kaptunk s igy nem állott módunkban azt közöni.

— **A kollegium ifjusága** e hó 10-en tartja Vörösmarty-emlékünnepelyét. A müsort jövö szamunkban közöljük.

— **A polgari filleresztely** holnap (hétfon) — Darvai Vilma, Ferenczy Karolina, Valentsik Lajos es Schuller Ferenc nevödök. Szlávik Ferenc czimbalmszavat szaval, Hellmann Ilém enekel Szilágyi Sandor hegedükisérete mellett, Kiss Károly pedig czimbalmszolót játszik.

— **A varos dobosa, mint elö ujság.** Kakasi Domokos ujsag dervek emiber, igen jol beszel a varosi dobot. Hatalmas hangja van. Szóval minden kereteben kiváganatlan — varosi dobos. Árveresi »kikiáltások« nál s több ehez hasonló hivatalos »ugyködés«-eknél pontos szolgálatokat teljesit. Ez ellen ugy szólunk tehát nincs is kifogásunk. Azonban valahára talán mégis csak ideje volna, hogy a varos vagyoni ügyeinek jól felfogott erdekeben: legalább, elö ujsag-nak ne használjak azt a jó dobot! Feleje sok mayitts kell ahoz, hogy valat elhigyjen olyasmit, hogy Kakasi urannak a hangja: legalab az egesz varmegyére kiterjed. Mar pedig a varosi képviselötestület akaratat megvalositani Kakasi urnam hangjaval — mäskepen nem lehet; ha e rendes ujsagban nem birhat a varositanacs ezután. Varosunk képviselete ugyanis a vagyoni es más ügyeket (övezet, vilagitas árlejtése, fasladassok, hasznosberi árveresek stb.) a lehető legnagyobb nyilvánosságát óhajtja elérni s ezen az utóbbi közgyülésben kijelentette. Belalvan, hogy a nyilvanossag hasznos es valoszinüleg »aldast fakasz!« a varos gazdalkodasa rendszereben. Kellemetlen reánk nézve, ha ezzel szemben ki kellene mondanunk azt — mint az eb az ember hosszu során at történt — Kakasi uram ismét »elö ujsag« volt. Kihirdette, hogy aövezet lerakasat november 29-en arlejtik es 200 korona banpenzt kell letenni. Mi tehát nagyon szeretnök jart az az árlejtés, azt a varosi tanacs bejelenti majd képviselötestületünknek — szerzöles alakjaban. Minket nem bánt az, ha a varosi tanacs nem is hirdet lapunkban, de hogy szeles korben hirdessenek a varosi zaras ki vilagitatalol a varmegyeszerte ürülesben lako s közterheket viselö vállalkozókat, az igen szük körben mozgó hirdetesekbol, valoban kivánatos. De nemcsak ezert ohajtanék a hirlapi hirdetés, hanem elsö sorban azert is mind inkabb szaporodó varosi polgarok elmenetjozasa miatt is. Ma már világszerte elismerik a hirlapi hirdetés fontosaszt es tudjak, hogy egy ujsagpéldanyt altag legalább 15—20 ember olvas s igy egy 600 peldanyban megjelenö ujsag hirdetesait is csekély 2 K koronaert fejjel 9—12000 ember latja es olvassa. Több közül több vallalkozó, vevö akad. Olcsóbb es jobb arakat lehet elerni. A varos penzjarat kevesebb teher es többi bevétel fogja kiteresni.

Szineszek. Ismert tehetsegu szamunk „Szulamicci, vagy Abszolut Jakab" bohózat; hellön: „Az arany kakas" vigjatek; kedden: „Felhö Klára" nepszinmü; szerdan: „A végrehajtó" vigjatek, majd Rekettene Lajos Szulamicci szerepeben a fiatal szineszünk, pedig az eremonai hegedüs" dramolett; csütörtökön: „Probáhazasság" vigjatek; penteken: „Király házasodik" vigjatek; tegnap, szombaton este pedig lakhatalan kölöntek Vörösmarty Mihály „Csongor es Tünde" czimu kivalo szép müszerre, reszben a Vörösmarty-szobor javara diszdolgaival: „Rang es mod" czimmel került bemutatásra. Ez utóbbi elöadast megelözöleg a tarsulat szemelyzete a Rákóczi-szobor javara szavalatot rendezett, a melyet szavalt, Ma (vasarnap) delután az ifjusag részére „Peleskei notárius" es este „Egy jó madár" nepszinmüvet adjak.

— **Trefás dalestély Székely-Keresztúr.** A helybeli székely olvasókörben szeptember hónapban tartott, kitünöen sikerült trefás dalestélyet teljes müsoraval elöadja karacson másodnapján Székely-Keresztúr közönségenek is. E czélbol ma tegnap egy ujsag vala mindenkinek.

— **Vasárnap Kalicza Károly akademiai festőművész** nyari tanulmány-ujtozat hazanekczett varosunkba. Eseelevel tehát ismét közönségünk rendelkezésére all. A közelgö karacsonyra es uj evi ünnepek alkalmabol a legmelegebb szivvel ajánljuk e kitünö festőmüvészt, ha ez alkotjaink arczképet megfestetjük. Kalicza a legnagyobb terjedö feleléssel mellett természet vagy fénykep utan, valóban müvészi hüséggel fest s e czélbol a legmelegebb szivvel ajánljuk a varosunk polgarait. Szekely-Udvarhelyt (Kossuth-utcza), a Huszár-fele házban van. Festmenyek megrendeldeet es kecz festmenyek megtekintesét a müvész bármely idöben keszséggel fogadja.

— **A vizháinyt** mint felszólalt „Szomszu szolgalnek — szomszu szolgalnak" czimu czikkunkben, hogy varmegyenk közigazgatasi hatosagat mulasznak nem terhel. Söt azert a folyton meg-megujult ügybuzgó tevekenysegert, melyet ez iranyban kifejtett, elismeretet erdemel. Mely lesöbb kedvezöbb alkalmat kerestünk a szomszedsag erdekeinek. A közigazgatasi bizottsag szóbeli utasitasara az akkori alispan egy ref., illetve vizmester kérelmezett törvenyhatósagi bizottsagunk nevebe a foldmivelesügyi miniszter hajlandó-e-e kérelmet, a melyben az ismeretes, de az uj allás javadalmazasat nem vallalta el. Ez alkalommal azonban értesitettuk az alispánt, hogy a varmegyenk egyes községeiben levö vizhainy megszüntetese czéljabol a kérelmünk a fö-vizmester szerint szerint a munkálatok tervezetet lehetöleg mielöbb keszitse el. E czélbol alispan ur idöto közsegek nevegyzeket a kulturmernökseagnek bocsassa rendelkezesére s utasitsa a varosi es községi elöljárókat, hogy fö-fö-fö-

Árlejtési hirdetmény.

Alsó-Siménfalva községben épitendő iskolaház épitési munkálatainak kiadására az árlejtés **folyó évi deczember hó 5 én reggel 9 órától** kezdődőleg tartatik meg.

Vállalkozni kivánók azon értesitéssel hivatnak meg, hogy az árlejtési feltételek alsósimenfalvi községi biránál naponkint megtekinthetők és hogy az árlejtésben résztvevők a 4379 korona kikiáltási árnak 10 százalékát bánatpénz gyanánt készpénzben, vagy óvadékképes papirban letemni kötelesek.

Alsó-Siménfalván, 1900. évi nov. 27-én.

Joó Elek,
k. t. biró.

Sz. 2049—900.

Árverési hirdetés.

Alulirott község előljárósága közbirré teszi, hogy a felsősófalvi vadászat 1901. évi január 1-étől 6 egymásután következő évre a legtöbbet igérőnek bérbe fog adatni.

Felhivatnak ennélfogva mindazok, a kik árverezni óhajtanak hogy a **folyó évi deczember hó 15-én reggel 8 órakor** Felső-Sófalva községházánál tartandó árverésen jelenjenek meg.

A községi előljáróság.

Felső-Sófalva, 1900. november 12-én.

Ifj. László Domokos, k. jegyző. **Szőke Dániel,** k. főbiró.

Figyelemre méltó!

Van szerencsém ugy a belybeli, mint a vidéki közönségnek becses tudomására hozni, hogy a **vármegye házában lévő** egyik bolthelyiségben (a Darszon-féle üzlet **helyén**)

KARÁCSONI
és **UJÉVI BAZÁRT**

rendeztem be legfiasabb s legnagyobb választékban, a miért kérve a n. é. közönség szokásos pártfogását.

Kiváló tisztelettel:
Drágomán S. J.
Ifj. Drágomán Domokos.

BOR

tiszta természetes erdélyi és magyarországi termés, melyek *valódiságáért* teljes felelősséggel szavatol:

FERENCSEL GYULA

jóhirű pincéjéből **Székely-Udvarhelyt** (Kossuth-utcza) kapható a következő előnyös árakban:

Nagyban 56 literenkénti hektoliterenkint 36 korona 140 korona.

Kicsinyben literenkint 56 fillértől 2 korona 80 fillérig.

Rendelés szigorynak, minta ingyen és bérmentve.

E. M. K. E.

legtinomabb

szivarkahüvelyt

használ ma minden jó magyar hazafi. Ezen hüvelyek a legjobb minőségű papirból készültek s egyenlő sulyuak az egyptomi „Verge"-vel. Budapesti gyártmány és 2 százalékot az E. M. K. E. javára forditanak. — Kapható Székely-Udvarhelyt **Gál János** m. kir dohány nagytőzsdéjében.

BACZÓ LÁSZLÓ

férfiszabó üzlete

Székely-Udvarhelyt, Főtér, a Gyertyánffy-féle kereskedéssel szemben.

Pontos kiszolgálás! Szolid árak!

Van szerencsém a m. t. közönség szives figyelmét nagy választeku legdivatosabb raktáron tartandó fertiruha szövetekkel felszerelt *férfiszabó üzletemre* tisztelettel felhivni. — Azon körülmény, hogy a budapesti első szabászati iskolát sikeresen végeztem, teljes biztositéket nyujt a m. t. közönségnek, hogy pontos és izletes öltönyöket vagyok képes előállitani. Ezzel és lelkiismeretes kiszolgálásommal igen tekintélyes vevőkört sikerült megnyerhetnem. Köszönetet mondok a szives pártfogásért, kérem azzal továbbra is megtisztelni kegyeskedjenek.

Továbbá van szerencsém a m. t. közönség becses tudomására hozni, hogy az őszi és téli idényre egészen friss legjobb minőségu szövetekkel raktáromat dúsan kibővitettem.

Kész szolgálattal:
BACZÓ LÁSZLÓ
férfiszabó.

Hazai és angol szövetek! Csinosság és tartósságért jótállás!

Uj czipészüzlet! **Kész czipőraktár!**

SZÁNTÓ-GÁBOS, FERENCZ ÉS KORONKAY

czipészüzlete

Székely-Udvarhelyt, Piaczter (Reiner-ház mellett).

Szives tudomásul!

Tisztelettel hozzuk a m. t. közönség szives tudomására, hogy eddigi önálló czipészüzletünkkel felhagyva, a helyi piaczon

Szántó, Gábos, Ferencz és Koronkay

czég alatti, a kor követelményeinek teljesen megfelelő uj társas

czipész-üzletet

nyitottunk. Előnyös összeköttetéseinkénél fogva azon helyzetben vagyunk, hogy minden e szakmába vágó megrendeléseket kiváló munkával, a legjobb divat szerint, különös gondot fordítva a kényelemre és tartósságra, olcsóbb árakkal vállalunk fel. A n. t. közönség szives megrendelését kérve, bizalmát a legjobb számára pontosan elkészitett munkálatokkal kivánjuk biztositani.

Szives és tömeges megrendelést kérünk.

Orvosi tekintélyek által kipróbált s nagyobb körben alkalmazott sikerrel használt kützer a

REUMA-SZESZ

biztos s kiváló gyors hatásu köszvény, csuz, reuma, ischias stb. ellen.

Hatása meglepő, a mennyiben gyakran még a legdiffusabb köszvény és csuzfájdalmat is már néhányszori bedörzsölésnél teljesen megszüntette

Fog- vagy fejfájást 5 percz alatt

megszüntet.

Egy üveg ára használari utasitással **1 K, erősebb 2 korona 40 filler.**

Kapható csaknem az összes gyógyszertárakban.

Postán utánvétel, vagy a pénz előzetes beküldése után küldi a készitő:

VIDDER GYULA

gyógyszerész S.-A.-UJHELY.

Főraktárak Budapesten: Török József gyógyszertárában, Királyutcza 12. és az Egger-féle „Nador gyógyszertár"-ban, Váczi-körut 17.

Sz. Udvarhelyen: Solymossy János és **Sz.-Kereszt tőn:** Lengyel Samu gyógyszertárában.

Szembaj ellen szemfő és kisfodor levél. Bőrnyálas gyógyszerkenőcs.

Nagy lámpa raktár.

A helyi és vidéki épitkező közönség ez uton van szerencse hatása megjelenés tudomásul, hogy mindenféle üvegcsőcket a legjutányosabb árak mellett elvállalok.

A munkálatoknak **pontos és gyors** kivitelérő kezességet vállalok, valamint arról is kezeskedem, hogy a legközönségesebb üvegtáblám is csehorszagi sima, fehér üvegek, tehát a legkényesebb igényeknek is megfelelek. — Továbbá van szerencsém egyszer ujonnan berendezett **porczellán-, füszer- és lámpa-üzletemet** a helyi és vidéki közönség szives pártfogásába ajánlani.

A nagyérdemű közönség szives megrendelését kérve, vagyok

teljes tisztelettel:
Szentpétery Gergely.

Legjutányosabb árak.

MOST

jelent meg PÁLMAY JÓZSEF:

„Udvarhely Vármegye Nemes Családjai"

czimü nagyszabásu müve **34 nagy 42 íven, ára fűzve 16 korona.** Kapható a **„Székely-Udvarhely" kiadóhivatalában (Betegh Pál** könyvkiadó, könyvkereskedőnél) **Székely-Udvarhelyt** — Müvészies kivitelü bekötési táblák e mühöz darabonkint **4 koronáért** ugyanitt megrendelhetők

A BŐRIPAR-SZÖVETKEZET

SZÉKELY-UDVARHELYT, Kossuth-utcza.

Tagjainak keresete, hitele és izletű, érdekeiknek előmozditását tüzte feladatául. Ajánlja **az erdélyi részekben páratlanul álló** olcsóságu és kitünő **czipőfelsőrészeit** minden alaku czipőkhöz. Raktáron vannak és mindig a legkiválóbb minőségben kaphatók: I., II., III-szor ütlettel ellátott bivaltalpak 90 1.35-ig. Angol talpbőrök, cseres hasitott, boeskor talpak, Tobin-, pilling- és borjubőrök (fekete és vikszos). Különféle legfinomabb zergék. Csizma- és czipőbélesek mindenféle szinben (juhlőr). Legfinomabb szatén és lag, kidlőr, francsia sevro, orosz lag. Szigyártó részére blank és szines juhlag minden szinben. Czipő- és csizmakellekek a legnagyobb választékban. Szarvasbőr fekete és kocsimosó. Ponyvák mérték utáni megrendelésre. *Czipőelemzők fekete és sárgaczipőkhöz legfeketébben itt kaphatók.* E szövetkezetnek rendes tagja lehet s az összes előnyökben részesül, ki legalább egy részjegyet vesz s azt évi 2 koronás összegekben pontosan fizeti. Egy részjegy ára 40 korona. Felvételre bármikor lehet lentkezni a szövetkezet helyiségében.

Uj! Uj! Különös figyelemre méltó. **Uj!**

A nagymélt.ságu m. kir. honvédelmi miniszterium által hivatalosan jónak és ezeszerünek ismertetett el

KÖSZÖNETNYILVÁNITÁS.

Ő felsége Salvator Lipót főherczeg udvarmesteri hivatala.

Általános Asbestáru-gyár.

Ő császári és királyi felsége Szalvátor Lipót főherczeg **rendkivül meg van elégedve** az asbestalppal beléit czipőkkel. Ő felsége hosszabb gyalog járatbaláson használta a czipőket és érezte, hogy lábai nem fáradnak ugy el, mint más közönséges czipőknél. Küldök egy pár vadászczipőt, hogy annak a mintájára készitsenek másikat asbest-talpbelessel, ugyanannál a czipesznél s azán küldjek ide.

Hiszük, hogy e vadasz-czipők ép oly jók lesznek, és ep oly megfelelők, mint megfelelők voltak a szalon-czipők.

Zágrab, 1898. julius 8. **Krahl,** huszárkapitány.

Magyarország volt miniszterelnöke, a közigazgatási biróság elnöke a következőket irja:

Tisztelt Doktor ur! Az asbest-beléiü czipők kitünőeknek bizonyultak, szilárdan és puhán járok; megszünt minden lábfájásom, hogy — azt hiszem — lábbajom semmi további orvoslást nem igenyel.

Szives tanácsát köszöni tisztelő hive
Dánoson, 1897. szeptember 17. **Wekerle Sándor.**

Köszönetnyilvánitás Cho . . . Olga grófnő udvarhölgytől.

Onjuk tábainkat a melegtől, nedvességtől és izzadástól.

Nincs többé lábfájás!

Sem tyukszem, sem izzadós láb, sem bőrkeményedés, sem lábdaganat, sem lábegés. Rövid idei viselés után megkönnyebbül a járása annak, ki czipőjét de Hogyes-felé, az egész világon szabadalmazott asbest-talpbeléssel látja el.

Kettős vastagságu 2 kor. 40 fill egyszerü kor. 20 fill., homoktalp 80 fill., gyermekeknek fele.

Az asbest-talpbelés kitünőségét legjobban bizonyitja, hogy a **cs. és kir. közös hadseregnek és a m. kir. honvédségnek eddig 22.500 pár szállitatott.**

Viszontelárusitóknak megfelelő árengedmény.

Czétküldés csakis utánvétlel, vagy pénz előleges bekülése mellett. Felvilágositások, prospektusok és köszönetnyilvánitások ingyen.

Az asbestáru-gyár képviselete:

Bőripar-szövetkezet Székely-Udvarhelyt, Kossuth-utcza.

Pilseni ősforrás! Pilseni ősforrás!

NEMZETI KÁVÉHÁZ ÉS ÉTTEREM

SZÉKELY-UDVARHELYT (Kossuth-utcza).

A SÖR-ök „SÖR"-e, azok királya:

A „PILSENI ŐSFORRÁS SÖR".

Ennek az orszai tekintélyek által is kitünő minőségünek elismert, egészségügyi szempontból megbecsülhetetlen italnak kimérésére csarnokot nyitottam.

Tisztán kezelt **valódi erdélyi borok**-kal, **jó magyar konyhá**-val alkalmas a nagyérdemű közönség rendelkezésére. — Reggeli, ebéd, vacsora abonnement-tel kényelmesen berendezett helyiségemben, valamint házakhoz szállitva is — nálam a legolcsóbb árakban kapható. — **Vidéki közönség részére — szükség esetén — egészen külön szobával rendelkezem, hol a legolcsóbb és izletesebb ellátást biztositom.**

A n. é. közönség látogatását kérve, vagyok és maradok

legalázatosabb szolgája:
Schneider G. A.
Sándor István.

Naponta változatos étrend;
egy villás zóna-reggeli 8 kr (16 fillér)

PANAJOTH ALBERT

MŰLAKATOS
TECHNIKAI MŰHELYE
SZÉKELY-UDVARHELYT. — KOSSUTH-UTCZA 44.

A t. közönséget van szerencsém értesiteni, hogy jó nevü üzletemet a jelenkor igényeinek megfelelőleg berendeztem s állandóan raktáron tartok **valódi Singer** és **Medium** (posztó-varró), **Viberatis arlkahajos** és **borvarró Bové,** valamint **szabó gépeket,** melyek mar többeket foluimultak. Valódi acélgépeimert **10 évig jótallok** s vevőimet azon kedvezményben részesitem, hogy a **nálam vásárolt gépeket ingyen javitom.** A varrógépek raktáromon 33—100 frtig kaphatók.

A legfinomabb **angol kerékpárok** és **kerékpár-kellékek állandóan nálam** legolcsóbban kaphatók. Raktáron tartott **gépeimért 2 évig jótallok, 1 és fél ora alatt** kerékpározni bárkit megtanitok.

Villamos-jelző készülékek, villamos csengők, telephonok, vizvezetéki berendezések a legolcsóbb árak mellett eszközöltetnek.

Monarch-féle gépek 100 frt. Pesoch-gépel. 140 frttol 200 foriniig.

Bármily gépek javitását, lakatos munkák, épületvasalások (rácsozatok), sirkeritések készitését saját vagy idegen minták után elvállalom és pontosan teljesitem.

Tüzelők (takaréktüzhelyek) nagy választékban, kedvező árak mellett, esetleg előnyös részletfizetésre is.

Teljes tisztelettel:
Panajoth Albert.

Nyomatott a kiadó- és laptulajdonos Betegh Pál könyvnyomdájában Székely-Udvarhelyt 1900.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.